

PAPAKILO

[Hawaiian Newspapers Collection](#) [Menu](#) ▾

[Translate](#)
wwweweho.org

Ka Nupepa Kuokoa / 11 December 1869 / NU HOU KULOKO.

Ka Nupepa Kuokoa, Volume VIII, Number 50, 11 December
1869 — NU HOU KULOKO. [ARTICLE]

[Back](#)

NU HOU KULOKO.

Oahu.

■ Ma ka lohe, e haalele ana ka Mokisan i keia ia, a i ole ia i ka Poakolu pahī.

■ Ke ike nei mākou, ka nabolōaku nei na moku okohola e ku nei ma ke awa, a me he mea la, mamua o ka hoe hou ana mai o kekahī hebedoma hei, e ikeia aku auanei ma ke awa e ku kawalawala mai ana.

■ Ua lohe mai makou mamua iho nei, ua ili ke kuna *Kite Kataika* ma Punaluu, aka, mahope o ka ninau ana i ka Lawe Leta, ua boole mai kela, sole ino, aka, ke hooili, paia la nae ia e na punia a ka makani ino okalakala.

■ Ma ka babekisla Poakolu iho nei

■ Ma ka babekisla Poakolu iho nei, haalele mai la ke kiapa *D. C. Murray* i keia awa, a holo aku la i kona awaalua ma Kapalakiko, kabi e hooleria aku ai kona mau ukana, a huli hei hou mai i Honolulu nei.

■ E halawai ana ka Ahahui o na kanaka ui Karistiano o Honolulu, ma ka rumi halawai o Kaumakapili, ma ka po Poaha, la 16 e hiki mai ana, ma ka hora 7. Nolaila, ua kauohaina oukou e na Lala o ia Aha, e hele mai.

■ O ka poe mea makamaka e inanao ana e palapala i ko lakou mau makamaka ma Maikonisia, e pono ia lakou, e waiho mai ma ke Keena Kuokoa, i ka Poakahi e hiki mai ana, Dekemaba 13. Ia wa e hoouna aku makou maluna o kekahī okohola e holo ana i Kanikani.

■ NA PAKA UA O KA HOOLIO.—Akahi no a hoi lea mai nei na paka ua o ka hooilo. Ke hau le pinepine mai nei kona mau paka ua, a ke holokake īmai nei na alanui o ua kulanakau Hale ali'i nei. He oiaio, he manawa loihi i pa īao nei ka la, a akahi no a hoi mai ka ua ikona manawa.

» Iloko iho nei o na la makani ikaika, ua hoonecia aku kekahī moku e ku nei ma keia awa a kokoke i ke kea ihu o ka manuwa *Mohican*, ala, inauuli o ke kokua ana mai o na lūna iehulehu o kelāt moku kūua, ua hukiiia ae ia, a kauoia aku ma kekahī wahi kaawale ae, hookuuia kona heleuma.

» Eia imua o ka Aha Hookolokolo Moana o keia aupuni, he bibia na kekahī kanaka Hawaii i hoopii i ke kapena a me ka malamamoku o ka moku okohola, *Juliana*, no ka hewa hoeha. O ke poho no keia hoopii ana, he elua tausani elima haneri dala. O ka inoa o keia kanaka Hawaii nana e hoopii nei, oia no o Keliikanaknole.

» Ma ka puka ana ae o ka nupepa hao-le o ke aupuni i ke kakahiaka Poakolu i hala, nei, ua ike iho makou, ua hoopauia ka Hope Kakauolelo o ka Aha Kiekio oia o W. Humphreys, a ua hoopihaiia kona hakahaka e W. R. Seal (Kila) kekahī o na kainaaaina kahiko o keia kulanakauhale.

» Ma kekahī ja o keia pule, ua hanee

kekahi hale mauka o ke awawa o Kalihī, a ua pia ekolu mau kanaka maloko. He elua o lakou i pakele, a hookahi i make loa. O ka inoa o ka mea i make loa, o Kemaka. O na mea i pakele, o Ehu a me Hikomi.

WAI KAHE MA WAIALUA.—Ma ka Poalua 23 o Novemaba nei, he la waikahe nui ia, ua hiolo ke alahaka ma ka muliwai o Anabulō, (oia hoi) ke alahaka i hoolimalima ia iho nei e ka luna alanui ia Aneson (baole hulupala,) a ua poho na dala o ke Aupuni, a i ole ia, o na dala a ka luna alanui paha, no ka hana kama lu ia o ke alahaka.

HAWAIILOA.

KUAI KUDALA MA WAIALUA.—Ma ka nana ana ae i ka olelo hoolaha a O. H. Kulika mawaena o na olelo hoolaha o keia la, e ikeia iho ai, e kuai kudala aku ana oia i kona manu lako hale a pau ma kona wahi i noho hope iho nei ma Waialua, nolaila, ke kono nei makou i na kanaka a pau o ua Ehukai la, e hele ae malaila i ka la o ke kudala ana, a e loaa no ia oukou na lako hale emi o na komukuai.

KA "NETI MELA."—Ua lohe wale mai

makou mai ka waha mai o kekahi poe e wa-wa ana ma na aianui, ms ka hora 7 o ke abiahi poeleele o ka Poaono i hala, ua haalele keia kuna i ka lai Ulu o Lele, aka, ma-hope iho o ka hora 9 o ia po hookahi no, ua kalewa mai oia ma ka nuku o Mamala, oia he elua wale no na hora o kona holo ana mai.

KA LA HANAU O KA MOI.—I keia la, e malamaia ka la hanau o ka Moi, i la lealea no ka lahui. E paniau ana na ipuka o na hale aupuni, a me na hale oihana e ae o ka lebu-lebu. Aole makou i lohe mai no na bana o keia la, aka, na ia la no paha e hoike mai i na mea no ia la iho. He wa hooilo keia, na la o keia malama o Dekemaba.

PUSA HOU MAI "KO BENETE PONOI."—Ma-ke kakahiaka Poalua iho nei, ua puk... ae keia nupepa nona kela inoa maiuna ae, mahope o kona biamoe ana no kekahi mau hebekoma i hala no ka nele i na lima lawe-lawe ole. Ua ike pu iho hoi makou i ke abonui o ka Luna Hoopuka o ia nupepa, i ka lawe paka ana ma na puka o ka poe lawe i kana nuenen. Ke lana nei ko makou puaia

aole oia e biamoe hou, aka, e waka ala ae.

HOI HOU KE KUNA "KA MOI."—I ke kakahiaka Poalua aka nei, haalele iho la ke kuna nona kela inoa Maluna ae ia Honolulu nei, a holo aka la me ka manao e hiki aka i kona awa mau o Kahului, aka, iaea e holo ana maluna o ka moana, pa ikaika mai la ka makanai a nou mai la maluna ona, o i hoonou wale aka, aohe e hiki, ua hele huhu mai la kela. O ka haehae mai no ia i kekahi o kona mau pea, a holi hoi mai la ka paakai i Waimea.

MEA OCE NA PAK HOOPAATEA.—Ua lohe mai makou, ma ka la Sabati aka nei i hala, ua puka mai ake kekahi mai luua moku ekolu mai ko lakou wahi hoopaa aka, mala-le o ka malu o ka miluini ana a ke aupuni ma Honolulu nei. Ua hoopaa kena mai luua moku no ka haalele wale i ko lakou mai moku a manao e mahuka, nolania manania ai e hoopaa ia lakou ma kela wahi paa a hiki i ka wa e holo ai ka moku, alaila, kii aka e hoouka aka, aka, mamua o ka hiki ana mai o ka manawa e holo ai ka moku, ua okinaki iho i ka nipa o ko lakou hale i

hoopaaia ai a puka aku la, holo malu. He hemahema no paha kekahi o ka malama ia ana te holo wale la.

KA BUKE PAIONIA.—Ua lohe mai makou, ua paa ka buke Paionia i ke paia ma Nu loka, oia hoi ka buke moolelo o Aberahama Linekona, i unuhia ma Hawaii nei, e Samuela Anaru. Ua pai pu ia hoi he mau kii econo paha ka nui maloko o ua buke la, a ua humuhumuia me ka maikai. E hoounaia mai ana ua buke la maluna mai o ka mokuabi mai Nu loka a ka Pualo o Panama, a mailaila mai kan hou maluna o kekahi mokuahi hiki i Kapalakiko. Ina malama mua paha ekolu e hele nei, e hiki inai ai ua buke la ma ke one o Hawaii nei, nolaila, aole e poho ana ka manaoana o ka poe a pau i haawi e i ko lakou inau dala hookahi muma o ke paia ana. Ke paipaiia aku nei hoi ka poe aobe i uku mua i ko lakou mua dala, e hoomakaukau e i hookahi dala me hapalua, no ka mea, oia ke kumukuai o ka buke hookahi.

HALE HANA WAI ONA MA PAWAA.—Ua lo-

he mai makou, aia ma kela wahi maluna ae kekahi haole, e hana wai ona nei, a hoohai-nu aku i na kanaka Hawaii. I keia mau pule aku nei i hala, ua hoohaiamuia kela wahi hana wai ona o na kanaka o Waikiki kai, Kamoililili, Manoa a me Makiki, a ua haawiliaaku hoi ia lakou ua wai ona la, i na kanaka e makemake ana e kuai mai. Aohe i nui na la i hala iho nei ua lohe mai makou, malaila kekahi kanaka ona o Punha i wawahiliho ai i kekahi wahi o ka hale, no ka aua ia ana o ka rama iaea, a oia hoi, ua ona aku oia ma kahi e. Ke noi nei makou i na makai kauwai a pau o kela wahi, auhea ko oukou mookaala e nana ae i kela hale hoolulu iuo? O oukou pu auanei kekahi i komo iloko o ia haakae? I na pela, e waiho ae oukou i ka oihana o ke Aupuni na ka lima humia ole e lawelawe, aole na ka lima palaleha hana ole.

HOIKE KULA SABATI O WAIMANALO.—Ua hoikeia ke Kula Sabati o keia awawa uliali ma ka la i kahea ia, a i ka nana ana i na hana ma ia la, ua nui ka mahalo o ke anaina i akoakoa mai a me na kahu, oia o Rev.

E. Kekoa, a me Mr. Kekahuna, a me J. L. Holokahiki, a mahope ku mai la ke Konohiki o ka aina, o J. A. Kamaki, a hoike mai i kona mahalo nui loa me kona paipai mai e hoomau aku i ka malama i ka pono. Eleu maoli na pokii elemakule a me na luahine, akahi no a ikeia ka paanaau o ka ke Akua olelo i ka poe pipipi loa na maka, a me ka makaukau loa i ka himeni, aole pela ma na wahi e ae, he hoomolowa i ka himeni, o keia mikiala maoli ma na hana pono. Nolaila, ke paipai aku nei au i na Kula Sabati a pau, e ala mai na elemakule, na luahine, mai manao oukou, aole o oukou kuleana ma ke Kula Sabati, he kuleana nui loa no ko kakou, pela ka manao o keia awawa uliuli, lana loa lakou i ka hana pono. J. D. WAIWAIOLE.

HOOPAUA KA NEA HULA HAWAII.—Ma ke kakahiaka Poakolu iho nei, Dekemaba 1, ua laweia ae imua o ka Aha Hoomalu o ko kakou kulanakauhale, kekahi kanaka Hawaii nona ka inoa Namakaelua no kona kukulu ana i aha hula maloko o keia kulanakauhale, me ka loaa ole o ka Palapala ne aku iaia e hana oloa moi na hula elua i tia i ka tamanaha.

peia, mai no imua iku o ka poe laweia we o ke aupuni, a ua kue i ka pauku 98 o ka mokuna 7 o ke Kanawai Kivila. Nolaila, o na hoopai ana a ke kanawai, ua kau iho no ia maluna o kona hokua, i elimi dala ka hoopai. Na ka akabi n hoopiiia mai keia kanaka ma keia hihiia, nolaila, ke kumu o ka hoopai haahaa ana iaia. Ina e lawe hou ia mai oia no keia hewa, ma keia hope aku, alaila, e hoomahuahuaia iho ana na hoopai maluna ona. Nolaila, ke kau leo aku nei makou, i ka poe e ao hula ana, e ao o like pu oukou me keia kanaka. E waiho loa aku i ka hula Hawaii.

HE WAHA NO KEANA "KE AU OKOA?"—He aha pule e pau ana i keia la, aole no i hoike iki mai ka waha olelo kanaka o ke aupuni, no ka bibia nui o kekahi haole kalepa o Honolulu nei, i hopuia e ke aupuni no kona kuai ana i ka waiwai aihue i hoopae ia mai mauka nei o ka aina me ka palapala ae dute ole, a i kue maoli no hoi i ko kakou kanawai no ia mea. O ke kanaka Hawaii nana i aihue mai i na niho kohola, ua hoopiiia he elua mau makahiki ma ka bana oolea : o na keiki uano elua nana i lawe moi

maluna o ka waapa i kela waiwai aihue i du-te ole ia a hoopae mai, ua hoopai kaumahaia, aka, o ka mea nana i kuai aku i ua waiwaila i hoopacia mai me ke kute ole, ua hookou lae-lae ia. Ua hamau loa *Ke Au Okoa* no keia hihia, a e nele loa ana no paha oia i ka hoike mai. Ua maopopo i ka poe a pau e aa nei na maka, ina e mahui iki ana ua nupepa la no kekahi wahi kina iki o ka aoso Euenelio, wikiwiki loa kela e hoolaha mai me ka ninau pono ole i ka pono o kekahi aoao, aka, i keia hihia, ua muumuu ko lakou mau lima, ua poanea na maka, ua paikuli na pepeiao, a heaha la auanei ko lakou hopena? He waha auanei keia no ka lebulehu, a noka poe waiwai wale no paha? Ua makau paha ua nupepa la i ka hoike se i ke kee o kekahi o na hoa o ka Aba Kukamalu, oia ua mea hookahi la i hoopiiia iho la, a hookuuia ma ka manao o keaha la?

Ma kekahi bunaehoa o kekahi noopepa kuleko o keia kubnakauhale ua tke tho maku i hanaiia he mau olelo mawaeoa o ka Hui hoochoo mokuahi o ka Pakipika, e lawe mai i na pake paahana mai Kinoi mai, no Cuba. E hoopae muaria ma Kapalakiko,

a mailaiaiia aku i Panama, a hiki aku i Ku-ba. He elua tausani eluna haneri paha ka nui o na pake i makemakeia.

 Ua iohe makou, ma kekahi Mahiko o Hawaii nei, ua ninau e ia ka manao o na kumakahiki e hana ana maluna iho, no ka Lunamakaainana a lakou i makemake ai e koho no keia kau ae. I ka hai ana aku o na kanaka hana, o Mea ka luoa, ua nonohua loa ka Ona Mahiko, aole e uku i na auhau o ia poe ma ka malama o Noremaba. O ka poe makemake aku i ka luna a ua mahiko la, oia iho la ka poe i uku e ia na auhau. He hana pono anei keia?

MANAO PAIPAL.—I kekahi la, pane aku la kekahi kaikamahine uuku i kona makuahine, nona na makahiki eha. E kuu mau maku, e hookomo olua ia'u iloko o ke Kula. Ina paha i ke kula kanaka, ina paha i ke kula haole. Ina hookomo ole olua ia'u i ke kula, kii mai paha na mukai ia olua e lawe i ka Halewai; ke hele nei o Keola kuu kai-kunane i ke kula, a owau he paani ka'u hana me na kamalii. Owai la ke keiki uuku

i noonoo a paipai maoli i na makua, e like
me Kabele Mahoe nei, kakaikahi paha, mai-
kai maoli ka manao o keia kaikamahine uu-
ku, a ua ae aku na makua i ka manao o Ka-
hele Mahoe.

G. H. KEAWEELI.

This article has been automatically clipped from the Ka Nupepa Kuokoa 11 December 1869, organised into a single column, then optimised for display on your computer screen. As a result, it may not look exactly as it did on the original page. The article can be seen in its original form in the [page view](#).